

ŞEHİT DESTANI

Ümit TOKATLI

Irak Türklerinin, İran-Irak savaşında verdikleri şehitlere yazılan bir şiiri sunuyoruz. Bu şiir, herhangi bir anma şiiri değildir; bir hayat, bir milletin yaşadığı acı ve sevinç günleri, folkloru ve bütün bunları ayakta tutabilen dili ve ananesini ebedi bir eser içinde canlandıran tablolardır.

Usta kalemi ile güçlü şair Salah NEVRES, Şehit Destanı'nı Anadolu ağzı ile yazmakla (müşterek edebî dil), iki buçuk milyonluk nüfusu ile, her türlü baskı ve asimile çabalarına maruz kalmasına rağmen, benliğini koruyabilen Irak Türkünün verdiği çok önemli bir mesajı, bütün Türk yurtlarına ulaştırabilmek gayesiyle, dile getirmektedir.

Eser, şairin Aynada Zaman (Kerkük 1972) ve Uzaktan Geliyorum (Bağdat 1980) şiir kitaplarından sonra, Irak Türkmen Kültür Müdürlüğü Yayınları arasında çıkan (Kültür Dizisi Nu. 88) üçüncü şiir kitabı Pencere'nin (Bağdat 1989, 95 s.) üçüncü bölümü Renk ve Dirim'de yer alan şiirlerin beşincisidir (s. 68-74).

Şair, bestekâr ve tiyatrocu Salah NEVRES, 1941'de Kerkük'ün Musalla Mahallesinde doğdu. Daha öğrenci iken 1958'de, amatör olarak, Kerkük Sanat Ekibi'ne katıldı. 1961'de Kerkük Öğretmen Okulu'ndan mezun oldu. 1987'de mekkiye ayrıldı. 1970'te bir kaç sanatçı arkadaşı ile birlikte Türkmen Millî Ekibi'ni kurdu.¹

«Aşlı Kerem», «Son Kadeh» ve «Gülboy Çelebi» gibi besteleri yanında, başarılı tiyatro eserlerinden de, Irak Türk Edebiyatı'nda yenilik olarak değerlendirilen ve başı vurularak idam edilen Kerküklü horyatçı Muçıla'nın (asıl adı Mustafa)² sanatçı ve acı so-

nunu konu alan dört perdelik MUÇILA piyesini kaydetmeliyiz.³

Halk Edebiyatı ürünleri dışında kalan eserlerde de görülen Irak Türk Edebiyatı'nın mahalli kelime ve deyim kullanma temayülü, Şehit Destanı'nda da görülmektedir. Arap harflerinden, yeni Türk harflerine aktardığımız metni aşağıda sunuyoruz.

1. Abdüllatif Benderoğlu, «Irak Türkmen Edebiyatı Tarihine Bir Bakış», 2. cilt, Bağdat, 1989. s. 231-232.
2. Mualla'nın idam hadisesi için bkz. Ata Terzibaşı «Kerkük Hoyratları ve Manileri» İstanbul 1975, s. 212-216.
3. A. Benderoğlu, a.g.e., s. 235; Salah Nevres «Üç Yerli Piyes (Piyesler)» Bağ 1987.

ŞEHİT DESTANI

1. Ana karnı dokuz aylık évindi
Doğarken de herkes sana sevindi
Anan baban nice günler dévindi
Atlas ipek telli cihaz biçtiler
Kuyumcuda (Maşalla)lar seçtiler
2. Yél beşiği, yér beşiği yan yana
Uyandıkça oturdular divana
Kim olmadı etrafında pervana
Elden ele okşadılar kaldılar
Seve seve kankalaya aldılar
3. Hiç unutmam berbere ilk gidende
Öyle korktun yaş birikti didede
Uzun saçın usta taraş édende
Bir alındın bir başladın faryada
Sındı, tarak oynadıkça aynada
4. Tören yéri donatıldı alanda
Şeker şerbet sunuldu saz açalanda
Şeker şerbet sunuldu saz çalanda
Sünnet günü cécim dalgalananda
Hem eğlence hem de şenlik kurdular
Def alemle kutladılar durdular

5. Dil açınca hezar oldun saynadın
Mahallede gülle, aşuğ oynadın
Zaman zaman güçlendi kol kanadın
Ayrırd ettin hak ne demek öğrendin
Katma sapan kuş vuranla diredin
6. İlkokuldan uslu tavır takından
Anladıkça kötülükten sakından
Ne sızlandım ne de bir gün yakından
İlk horyatı orda yazdın deftere
7. Yadhıyorum ilk Muhalif horyatın
Çağırırken kan ter oldu suratın
Ben çağırdım daha arttı hayretin
Körpe gönlün sevebildi bir kere
8. Ortaokul, lise güzel geçerken
Dal boyuna zaman urba biçerken
İlk sevdanın şerbetini içerken
Annen kızı gördü nişan sayıldı
Kazı geldi hanı nikah kıyıldı
9. Annen baban, ki baş başa çattılar
Yédi lire bir zincir de sattılar
Kız évi de birez borca battılar
Ne yaparsın orta hallı katlanır
Beklemeden suyu geçer atlanır
10. Davul zurna geldi çaldı toyunda
Kadın erkek kol kaldırdı oyunda
Gelin geldi hemen senin boyunda
Eglenceli geçti erken düğünün
Hatırası unutulmaz o günün
11. Bin dokuz yüz seksen Milad yılında
Dört Eylülde, doğu sınır dahnında
Kentler kaldı top ataşı altında
Tüm tanıtma araçları anlattı
Meger İran bize sava başlattı
12. Yirmi iki Eylül günü çatanda
İlk bildiri bildirildi vatanda
Ceng ankası çılgını atanda
Çağırıldılar seni yedek askere
Bağladılar cenge giden leşkere
13. Savaş sürüp barış ertelenince
Nice marşlar güfte bestelenince
Şehitlere çelenk destelenince
Vatan borcu ödenmeye başlandı
Herkes malı, canı ile katlandı
14. İlkın güney kesimine yollandım
Bataklıklar, kumlukları dolandım
Siperlerde toz dumana bulandım
Gene güler yüzle izne gelirdin
Günlüğünden söz ederdin gülerdin
15. Mendelî'de başın yara alanda
Bir yaralı gördün haram alanda
Yarı gece topçular el salanda
Yarı gece topçular el salanda
Sürünerek gittin onu getirdin
Omuzladın ilk yardıma götürdün
16. Cephelede görülmedi örneğin
Kan yerine bal çoşardı peteğin
Savaşırдын barışmaktı dileğin
Düşünürdün öksüzü, dul kadını
Çocuğunun Barış koydun adını
17. Elinize düşman esir düşünde
Bir dost gibi ağırlardım köşende
Kahramandın Parisların péşinde
Merd cengine tanık oldu sağ dere
Katlandıkça gülümserdin kadere
18. İzinliydin Barış sunnet olanda
Nice horyat çağırdım saz çalanı
Salavatla cecim dalgalananda
Kol kaldırdım hem çoşdun hem
çağladım
Süzüldükçe hüngür hüngür ağladım
19. Kuru yérden yol uzanır iraga
Yoksul olan saçı gelmez tarağa
İzin biter yollanır son durağa
Kaçak kalmaz kuyruk bağlar
kervana
- İrkilmeden sine gerer düşmana
20. Yıllar yılı var gücünle savaşın
Kesimleri birer berer dolaştın
Derd ortağı oldun, çile paylaştın
Kimsesizin her halına çoşardın
Düşkünlerin yardımına koşardın
21. Ne kıskançlık buruşturdu yüzünü
Ne el kiri kamaştırdı gözünü
Hiç unutmam giderken son sözünü
Savaş biter, karga gider yurdundan
Ben ölürüm, Barış kalır ardından
22. Abadan'la Pencevin'in arası
Kan çanağı, şark cephesi burası
Merd sinende açtı gülle yarası
Hamza'larla bindin şehit atına
Kanatlandım çıktın Tanrı katına
23. Bir gün akşam şehit geldi sokağa
Kanlı sandık sarılmıştı bayrağa
Taht-ı ravan girdi sizin konağa
Bir gül daha açtı şehit demeti
Yurd uğruna yardım yeşil kümbeti
24. Annen eyvah dédi vurdu dizine
Eşin saçı açtı çaldı yüzüne
Baban sustu yaş birikti gözüne
Halk toplandı, durdu kurna bucakta
Seni gömdü, Barış kaldı ocakta
Kerkük, 9.8.1986